

V Bruseli 3. júla 2026
(OR. en)

11121/26

ECOFIN 911
UEM 315
SOC 440
EMPL 242
COMPET 855
ENV 831
EDUC 297
ENER 453
JAI 891
GENDER 128
JEUN 171
SAN 529
EIB
ECB

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	ODPORÚČANIE RADY k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Španielska

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2026) 209 final v znení, ktoré zrevidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady a sfinalizoval Hospodársky a finančný výbor.

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Španielska

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97¹, a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

keďže:

- (1) V nariadení (EÚ) 2024/1263 sa stanovujú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorými je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj zabrániť nadmerným deficitom verejných financií. V uvedenom nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním.
- (2) Komisia 25. novembra 2025 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2026, v ktorej neurčila Španielsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa ľudského kapitálu v Európskej únii a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada 21. apríla 2026 prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny² a 9. marca 2026 spoločnú správu o zamestnanosti a odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu.

² Ú. v. EÚ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (3) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti, čo je strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť Únie v nasledujúcich piatich rokoch. Sú v ňom identifikované tri transformačné požiadavky, a to inovácia, dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a bezpečnosť, ktoré sú kritickými piliermi udržateľného hospodárskeho rastu. Kompas konkurencieschopnosti od svojho uverejnenia poskytuje podklady pre prácu v rámci európskeho semestra, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi EÚ, a vytvára sa jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inováciu a odolnosť v celej Únii.
- (4) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2026 naďalej vyvíja súbežne so záverečnou fázou vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF)³. Pre plnenie politických priorít v rámci európskeho semestra mali zásadný význam plány obnovy a odolnosti spolu s financovaním v rámci politiky súdržnosti, keďže tieto plány boli potrebné na účinné riešenie všetkých výziev identifikovaných v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v nedávnych cykloch, resp. ich významnej podskupiny, pričom odporúčania pre jednotlivé krajiny sa museli zohľadňovať v programoch financovaných z európskej politiky súdržnosti. S blížiacim sa koncom trvania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je nevyhnutné naďalej zachovať a rozvíjať reformy a investície podporované a vykonávané v rámci tohto mechanizmu, a to najmä tie, ktoré prispievajú k riešeniu výziev identifikovaných v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.
- (5) Komisia 3. júna 2026 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Španielska na rok 2026. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Španielsko dosiahlo pri plnení odporúčaní z roku 2025, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Španielska. Na základe uvedenej analýzy sa v tejto správe identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Španielsko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Španielska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Rada 21. januára 2025 na základe posúdenia a odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Španielska⁴. Tento plán sa vzťahuje na obdobie od roku 2025 do roku 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na sedem rokov. Rada odporučila tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 3,7 % v roku 2025, 3,5 % v roku 2026, 3,2 % v roku 2027 a 3,0 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným vo vzťahu k východiskovému roku 2023, a to 9,2 % v roku 2025, 13,0 % v roku 2026, 16,6 % v roku 2027 a 20,1 % v roku 2028.
- (7) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia vyzvala členské štáty, aby požiadali o koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu⁵, pričom Európska rada tento návrh 6. marca 2025 uvítala. V nadväznosti na žiadosť Španielska prijala Rada 12. júna 2026 na základe odporúčania Komisie odporúčanie, ktorým sa Španielsku povoľuje odchýliť sa od odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov⁶. Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Španielsku zmeniť priority výdavkov verejnej správy alebo zvýšiť príjmy verejnej správy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

⁴ Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Španielska, Ú. v. EÚ C, C/2025/643, 10.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/643/oj>.

⁵ Oznámenie Komisie s názvom Zohľadnenie zvýšených výdavkov na obranu v rámci Paktu stability a rastu, Brusel, 19. 3. 2025, C(2025) 2000 final.

⁶ Odporúčanie Rady z [dátum], ktorým sa Španielsku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky) (Ú. v. EÚ [Ú.v. EÚ: vložte príslušný odkaz]).

- (8) Španielsko 30. apríla 2026 predložilo výročnú správu o pokroku za rok 2026⁷, ktorá sa týkala dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov, uskutočňovania súboru reforiem a investícií, ktoré tvoria základ pre predĺženie obdobia úprav, a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy uvedené v odporúčaní pre Španielsko v rámci európskeho semestra. V tejto výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Španielska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241.
- (9) Rast reálneho HDP v roku 2025 predstavoval 2,8 % a inflácia podľa HICP bola na úrovni 2,7 %. V prognóze Komisie z jari 2026 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 2,4 % v roku 2026 a o 1,9 % v roku 2027, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť v roku 2026 na úrovni 3,0 % a v roku 2027 na úrovni 2,5 %.
- (10) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat⁸, sa deficit verejných financií Španielska znížil z 3,2 % HDP v roku 2024 na 2,4 % v roku 2025. Zníženie deficitu v roku 2025 odzrkadľuje najmä dobré výsledky v oblasti príjmov a postupné ukončovanie opatrení v oblasti energetiky, ako aj fiškálne konsolidačné úsilie. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá deficit na úrovni 2,4 % HDP v roku 2026 a na úrovni 2,0 % HDP v roku 2027. Stabilizácia v roku 2026 odzrkadľuje najmä pozitívny vývoj príjmov, ktorým sa kompenzujú rôzne súbory opatrení na zmiernenie následkov povodní v niektorých regiónoch a krízy na Blízkom východe. Zníženie deficitu v roku 2027 odzrkadľuje najmä nižšie náklady na núdzové opatrenia súvisiace s povodňami a uplynutie platnosti opatrení v oblasti energetiky.

⁷ Výročné správy o pokroku 2026 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

- (11) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky⁹, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2025 vo všeobecnosti neutrálne. Predpokladá sa, že v roku 2026 budú expanzívne o 0,3 % HDP a v roku 2027 reštriktívne o 0,5 % HDP.
- (12) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat¹⁰, sa verejný dlh Španielska znížil zo 101,6 % HDP na konci roka 2024 na 100,7 % HDP na konci roka 2025. Zníženie miery zadlženosti v roku 2025 je odzrkadlením najmä silného rastu nominálneho HDP a zníženia deficitu. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá, že pomer dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zníži na 99,6 %, pričom do konca roka 2027 dôjde k ďalšiemu zníženiu na 98,9 %. Pokles v roku 2026 odzrkadľuje najmä rast nominálneho HDP, ktorý predstihuje náklady na dlhovú službu. Zníženie miery zadlženosti v roku 2027 odzrkadľuje najmä rast nominálneho produktu a zníženie deficitu.
- (13) Na základe prognózy Komisie z jari 2026 dosiahli celkové výdavky verejnej správy na obranu v Španielsku v roku 2025 úroveň 1,0 % HDP, čo v porovnaní s referenčným rokom 2024 zodpovedá zvýšeniu o 0,1 percentuálneho bodu HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že v roku 2026 dosiahnu 1,2 % HDP, čo v porovnaní s rokom 2024 zodpovedá zvýšeniu o 0,3 percentuálneho bodu HDP¹¹.

⁹ Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

¹⁰ Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

¹¹ Vymedzenie výdavkov na obranu v rámci NATO sa líši od vymedzenia výdavkov na obranu v rámci COFOG. K rozdielom navyše môže dôjsť aj v dôsledku času zaznamenania výdavkov, najmä v prípade vojenského vybavenia, keďže pri vykazovaní v rámci NATO sa v súvislosti s časom zaznamenania výdavkov neuplatňujú vnútroštátne účtovné pravidlá.

- (14) Únia naďalej čelí rizikám v súvislosti s narušením dodávok energie a zvýšenou volatilitou cien, ktoré ešte zhoršuje geopolitické napätie ovplyvňujúce svetové trhy s ropou a plynom. Skúsenosti z energetickej krízy v rokoch 2022 – 2023 ukázali, že rozsiahle a necielené opatrenia prinášajú veľké fiškálne náklady a sú sociálne a ekonomicky neefektívne. Od vypuknutia vojny na Blízkom východe vo februári 2026 Španielsko prijalo opatrenia fiškálnej politiky na zmiernenie vplyvu vysokých cien energií na domácnosti a podniky¹². Zahŕňajú necielené zníženie sadzieb DPH na palivá, elektrickú energiu a zemný plyn, ako aj necielené zníženie spotrebných daní z elektrickej energie a palív. Okrem toho orgány zaviedli ciele opatrenia, ako sú dotácie pre profesionálnych dopravcov a poľnohospodárov, priama pomoc pre priemyselné odvetvia s vysokou spotrebou elektrickej energie, zníženie poplatkov za elektrickú sieť a podpora pre sociálne bonusy na teplo a podzemné zásobníky paliva. Platnosť niektorých z týchto opatrení uplynula 1. júna a očakáva sa, že platnosť väčšiny zvyšných sa skončí do 30. júna 2026¹³, hoci niektoré by mali zostať v platnosti až do začiatku roka 2027. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že fiškálne náklady na tieto opatrenia budú v roku 2026 predstavovať približne 0,3 % HDP. Ak by všetky tieto opatrenia zostali v platnosti do konca roka 2026, podľa odhadov Komisie by fiškálne náklady, ktoré sú s nimi spojené, v roku 2026 predstavovali 0,6 % HDP.
- (15) Podľa výpočtov Komisie rástli čisté výdavky v Španielsku v roku 2025 o 4,8 % a kumulatívne za roky 2024 a 2025 o 9,3 %. Rast čistých výdavkov v roku 2025 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,4 % HDP v ročnom vyjadrení. Ak vezmeme do úvahy roky 2024 a 2025 spolu, kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je tiež vyššia než odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,1 % HDP v kumulatívnom vyjadrení. Predpokladaná odchýlka je však v rámci flexibility, ktorú poskytuje národná úniková doložka na základe súčasných prognóz výdavkov na obranu.

¹² Ide o stav k dátumu uzávierky prognózy Komisie z jari 2026 (4. mája 2026).

¹³ Po prognóze Komisie z jari 2026 uplynula platnosť zníženia DPH na elektrinu a plyn, ako aj zníženia spotrebných daní z elektriny.

- (16) Podľa výpočtov Komisie sa predpokladá, že čisté výdavky v Španielsku porastú v roku 2026 o 5,1 % a kumulatívne za roky 2024, 2025 a 2026 o 14,9 %. Predpokladaný rast čistých výdavkov v roku 2026 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,6 % HDP v ročnom vyjadrení. Ak vezmeme do úvahy roky 2024, 2025 a 2026 spolu, predpokladaná kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je tiež vyššia ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,7 % HDP v kumulatívnom vyjadrení. Pri zohľadnení flexibility pre vyššie výdavky na obranu, ktorú poskytuje národná úniková doložka, predstavuje predpokladaná kumulatívna odchýlka čistých výdavkov v rokoch 2024, 2025 a 2026 spolu 0,4 % HDP.
- (17) V odporúčaní, ktorým sa schvaľuje strednodobý plán Španielska, sa uvádza súbor reforiem a investícií, ktoré tvoria základ pre predĺženie obdobia úprav, spolu s časovým harmonogramom ich vykonávania. Vzhľadom na informácie, ktoré Španielsko poskytlo vo svojej výročnej správe o pokroku, Komisia konštatuje, že vykonávanie kľúčových krokov týchto reforiem a investícií, ktoré sa mali uskutočniť do 30. apríla 2026, je podľa všetkého vo všeobecnosti na dobrej ceste. Daňová reforma sa stále posudzuje a reforma daňových výhod spolu s dvoma krokmi týkajúcimi sa digitálnej transformácie vzdelávania sa bude posudzovať v rámci poslednej platby plánu obnovy a odolnosti. Pokiaľ ide o opatrenia na zlepšenie riadenia dočasnej pracovnej neschopnosti, dohody o partnerstve s národným inštitútom sociálneho zabezpečenia podpísala väčšina regiónov, zatiaľ čo dohody so vzájomnými spoločnosťami podpísalo len päť regiónov a dve autonómne mestá. Pokiaľ ide o homologizáciu diplomov, bola prijatá a zavedená ministerská vyhláška, v ktorej sa stanovujú pokyny týkajúce sa postupov homologizácie a uznávania rovnocennosti zahraničných vysokoškolských diplomov. Komisia sa domnieva, že Španielsko celkovo splnilo svoje záväzky uspokojivým spôsobom¹⁴.

¹⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke, Európsky semester 2026 – jarný balík, COM(2026) 200 final.

- (18) Priemerný podiel zdanenia práce na celkových daňových príjmoch Španielska sa zvýšil z priemerných 48,7 % v čiastkovom období 2015 – 2019 na 51,8 % v čiastkovom období 2020 – 2024, zatiaľ čo priemer EÚ zostal v rovnakom období nezmenený na úrovni 51,4 %. Vyššie príjmy zo zdanenia práce vysvetľujú 90 % nárastu daňového zaťaženia Španielska za posledné desaťročie, čo odráža rastúcu závislosť od zdanenia práce. Neindexácia sadzieb dane z príjmu fyzických osôb a zvýšenie sadzieb sociálneho zabezpečenia urýchlili prechod Španielska na zdaňovanie práce. Podiel príjmov zo zdaňovania práce na HDP (19,0 % v roku 2024) je však naďalej pod priemerom EÚ (20,3 %). Naopak, príjmy zo spotrebných a z environmentálnych daní sú pod priemerom EÚ, a to aj ako podiel na HDP, aj ako podiel na celkových daňových príjmoch. Príjmy z environmentálnych daní dosiahli v Španielsku 1,6 % HDP, zatiaľ čo v EÚ to bolo 2,1 %. Španielsko má najväčšie výpadky príjmov z DPH vyplývajúce z daňovej politiky v EÚ, a to v dôsledku jedného z najvyšších výpadkov príjmov spôsobených zníženými sadzbami DPH a najvyššieho výpadku príjmov spôsobeného vnútroštátnymi oslobodeniami od DPH. Spomedzi kategórií, v ktorých sa uplatňujú preferenčné sadzby DPH, vynikajú reštaurácie a ubytovacie služby, ktoré majú veľký vplyv na rozpočet pri veľmi obmedzenom prerozdeľovacom účinku. Obmedzenejšie využívanie preferenčných sadzieb DPH by prispelo k zjednodušeniu daňového systému. Napriek niektorým nedávnym hodnoteniam (najmä zo strany nezávislej fiškálnej inštitúcie AIReF) neexistuje systematický prístup k posudzovaniu účinnosti daňových výdavkov. Kvalite verejných financií by mohlo prospieť lepšie konsolidované vykazovanie a systematické posudzovanie všetkých daňových výdavkov na všetkých územných úrovniach.
- (19) Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonávanie nástrojov financovania Únie, naďalej treba systematicky, zmysluplne a včas zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany, a to aj v kontexte európskeho semestra.

- (20) Vykonávanie programov politiky súdržnosti, ktoré zahŕňajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST) a Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+), v Španielsku sa naďalej nachádza pod priemerom EÚ, a to tak z hľadiska výberu projektov, ako aj z hľadiska platieb. Je dôležité zintenzívniť a zrýchliť úsilie o zabezpečenie urýchlenej realizácie investícií a zároveň maximalizovať ich vplyv v praxi. Španielsko už v rámci svojich programov politiky súdržnosti podniká kroky na podporu konkurencieschopnosti a rastu. Španielsko zároveň naďalej čelí výzvam pri účinnom vykonávaní politiky súdržnosti v oblastiach výskumu a inovácií, nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, sociálneho začlenenia, riadenia a prevencie rizík súvisiacich so zmenou klímy a podpory spravodlivej transformácie. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa rýchlo a účinne realizovali nové investície, ktoré Španielsko identifikovalo vo svojom strednodobom preskúmaní fondov politiky súdržnosti – najmä tie, ktoré súvisia s piatimi prioritami stanovenými v nariadení o strednodobom preskúmaní¹⁵.
- (21) Španielsko čelí viacerým výzvam, ktoré sa týkajú fiškálnej udržateľnosti, produktivity, účinných a trvalých investícií do inovácií, regulačného a administratívneho zaťaženia, výkonnosti justičného systému, prepojenia vedy a podnikov, prístupu k financiám, adaptácie na zmenu klímy a odolnosti infraštruktúry, hospodárenia s vodami, elektrickej siete, ponuky sociálneho a cenovo dostupného bývania, chudoby detí, nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a efektívnosti systému zdravotnej starostlivosti.

¹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/1914 z 18. septembra 2025, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania.

- (22) Španielsko iniciovalo rámec spolupráce s cieľom identifikovať a riešiť regulačné prekážky a znížiť regulačnú fragmentáciu v jednotlivých regiónoch; treba však pokračovať v úsilí o zvýšenie a zrýchlenie v tomto smere. Iniciatíva „Regime 20“ umožňuje spoluprácu medzi národnou, regionálnou a miestnou úrovňou španielskej verejnej správy. V priebehu roka 2025 sa dosiahol pokrok v oblastiach, ako sú licencie na otvorenie podnikov, digitálne označovanie, inštalácia nabíjaciach bodov, certifikáty energetickej efektívnosti, nízkonapäťové inštalácie a zníženie regulačnej fragmentácie. Tento prístup slúži na koordináciu reforiem v oblastiach, v ktorých sa dosiahla dohoda; je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na odstránenie prekážok vo väčšom meradle a využiť iniciatívu „Regime 20“ na realizáciu štrukturálnejších zmien. Regulačná reštriktívnosť je okrem toho obzvlášť vysoká v maloobchode. Táto administratívna zložitosť ovplyvňuje zakladanie podnikov v dôsledku náročných postupov udeľovania licencií a povolení, čo vytvára ďalšie prekážky pre vstup na trh a investície a vedie k poškodzovaniu spotrebiteľov. Španielsku by prospelo ďalšie zblížovanie predpisov o maloobchode s cieľom zlepšiť podnikateľské prostredie a podporiť hospodársku súťaž, najmä v oblasti maloobchodného predaja liekov. Prekážky v obchode s tovarom v rámci EHP pretrvávajú, napríklad v oblasti balenia a označovania. Rozdielmi v predpisoch v jednotlivých španielskych regiónoch sa ďalej zvyšujú náklady na dodržiavanie predpisov a vytvárajú sa prekážky pre podniky pôsobiace medzi regiónmi a z iných krajín EÚ, čím sa znižuje výber a zvyšujú ceny pre spotrebiteľov.

- (23) Španielsko zaviedlo sériu právnych reforiem s cieľom zvýšiť organizačnú, digitálnu a procesnú efektívnosť svojho justičného systému; ich účinné vykonávanie však závisí od poskytnutia primeraných a trvalých investícií a ich spravodlivého rozdelenia medzi regióny. Odvetvie justície čelí nedostatku zamestnancov, keďže v porovnaní s počtom obyvateľov je sudcov relatívne málo, a zároveň sa zvyšuje počet predčasných odchodov do dôchodku a rastie počet súdnych sporov. Značne to zaťažuje aktívnych sudcov a prispieva k pretrvávajúcim súdnym prietahom, ktoré majú negatívny vplyv na príslušníkov právnických povolání, podniky a občanov. Okrem toho rozdiely v úrovni digitalizácie v jednotlivých regiónoch spolu s obmedzenou interoperabilitou medzi systémami správy prípadov naďalej bránia celkovej kvalite a efektívnosti súdnych procesov. Na posilnenie inštitucionálneho rámca a zlepšenie podnikateľského prostredia je preto nevyhnutné zlepšiť výkonnosť justičného systému zabezpečením primeraného počtu zamestnancov pri zachovaní štandardov prijímania zamestnancov, ako aj harmonizovanou digitalizáciou medzi regiónmi a úplnou interoperabilitou systémov správy prípadov.
- (24) Hoci sa výskum a vývoj v poslednom desaťročí mierne zvýšil, hlavným obmedzením zostávajú aj naďalej nízke súkromné investície v tejto oblasti. Rozvoju podnikania a inováciám bráni roztrieštená podnikateľská štruktúra, v ktorej dominujú mikropodniky s nízkou hodnotou. Španielsko v rámci plánu obnovy a odolnosti zaviedlo príslušné reformy, napríklad zákon o vytváraní a raste podnikov a zákon o startupoch. Napriek tomu sú potrebné ďalšie opatrenia na odstránenie finančných a administratívnych prekážok, ktoré bránia inováciám v podnikoch, a na zníženie rozdielov v produktivite.

- (25) Obmedzené a nerovnomerne rozdelené výdavky na výskum a vývoj v Španielsku sa vo veľkej miere sústreďujú v niektorých regiónoch, a preto nepostačujú na stimuláciu celkových výdavkov podnikov na výskum a vývoj v celej krajine. Existuje priestor na zvýšenie verejných výdavkov na výskum a vývoj (s cieľom dosiahnuť 1,25 % HDP do roku 2030) a zníženie ich závislosti od fondov EÚ pri zabezpečení vyváženejšieho územného rozdelenia. Kombinácia zvýšených verejných investícií s cieľovými daňovými stimulmi a so zjednodušenými grantmi by pomohla prilákať súkromné investície a podporiť odvetvia s vysokou pridanou hodnotou. Pravidelné hodnotenie kombinácie politík v oblasti inovácií na vnútroštátnom území ex post by pomohlo premietnuť výskum do komerčných výsledkov a zvýšiť súkromné investície do výskumu a vývoja, pričom by sa zabezpečilo, aby sa úsilie sústredilo na dosiahnutie celkových cieľov politiky.
- (26) Slabá spolupráca medzi akademickou obcou a priemyslom obmedzuje inovácie v podnikoch a rast produktivity, a to aj napriek zmenenému zákonu o vede, technológiách a inováciách a zákonu o univerzitách. Okrem toho verejné schémy vytvorené na stimulovanie súkromných investícií do výskumu a vývoja mali slabý vplyv, najmä z dôvodu ich zložitej povahy a nedostatku stimulov pre podniky a akademickú obec. Posilnením sprostredkovateľov vedomostí, úpravou stimulov na univerzitách a vo verejných výskumných organizáciách smerom k aplikovaným inováciám a zlepšením financovania založeného na výkonnosti by sa podporili výstupy špecializovaného, kolaboratívneho výskumu a inovácií na univerzitách a vo výskumných inštitúciách.

- (27) Prístup k financovaniu rastu je naďalej dôležitou prekážkou rozširovania podnikov. Trhy s rizikovým a vlastným kapitálom sa síce postupne rozvíjajú, stále sú však rozvinuté nedostatočne, keďže financovanie španielskych podnikov sa stále vo veľkej miere spolieha na bankové úvery. Alokáciou súkromných úspor sa zároveň dostatočne nepodporuje rozširovanie inovatívnych podnikov. Investície do vlastného a rizikového kapitálu prostredníctvom doplnkových dôchodkových systémov by sa mohli ďalej podporiť zavedením automatického vstupu a zmiernením limitov portfóliových investícií. Okrem toho treba zlepšiť schopnosti startupov v oblasti prenosu vedomostí, siete, spoluprácu a premenu výskumu na komerčné inovácie. Tieto faktory spoločne naďalej bránia prerozdeleniu zdrojov na produktívnejšie činnosti. MMF¹⁶ poukazuje na nedostatočnú veľkosť trhu a nedostatočný prístup ku kapitálovému financovaniu ako na kľúčové faktory, ktoré spôsobujú neschopnosť mladých podnikov rýchlo sa rozširovať. Podporou väčšieho využívania trhového financovania a posilnením prepojenia medzi podnikmi a účastníkmi kapitálového trhu sa môže rozšíriť prístup podnikov k financovaniu. Dynamika súkromných investícií je navyše ovplyvnená nedostatočnou diverzifikáciou zdrojov financovania. Podľa OECD¹⁷ veľká časť španielskych podnikov, najmä MSP, uviedla v roku 2023 nedostatok dostupného financovania ako významnú dlhodobú prekážku pre investície.

¹⁶ Medzinárodný menový fond (2025), *Spain: 2025 Article IV Consultation—Press Release; and Staff Report* (Španielsko: Konzultácie podľa článku IV – tlačová správa; a správa útvarov), správy MMF o jednotlivých krajinách, č. 2025/121. K dispozícii na adrese: <https://doi.org/10.5089/9798229012782.002>.

¹⁷ Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj. (2025). *OECD Economic Surveys: Spain 2025* (Ekonomické prehľady vypracované OECD: Španielsko 2025) (zväzok 2025/22, november). Paríž: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/abc5c435-en>.

- (28) Viacúrovňové riadenie v Španielsku predstavuje výzvu pre zabezpečenie súdržnej reakcie na rastúce klimatické riziká. Nedostatočná koordinácia medzi národnými, regionálnymi a miestnymi orgánmi znižuje účinnosť opatrení na riešenie prírodných nebezpečenstiev vrátane povodní a lesných požiarov. Je nevyhnutné posilniť vertikálnu koordináciu (medzi vnútroštátnymi a regionálnymi orgánmi) a horizontálnu koordináciu (medzi regiónmi). Malo by to zahŕňať ďalšie objasnenie zodpovedností a zníženie prekrývania v rámci fáz prevencie, pripravenosti, reakcie a obnovy, ako aj posilnenie mechanizmov monitorovania a hodnotenia, a to najmä využitím informácií z Konzorcia pre poistné kompenzácie.
- (29) Vodné zdroje Španielska sú stále pod rastúcim tlakom v dôsledku dlhodobého poklesu zrážok a snehovej pokrývky, zvyšujúcich sa teplôt a rastúcej vyprahnutosti pôdy. Veľké oblasti krajiny – najmä suchšie južné, vnútrozemské a ostrovné oblasti – sú vystavené nedostatku vody, pričom dopyt po nej, najmä zo strany priemyslu, poľnohospodárstva, cestovného ruchu a výroby energie, prevyšuje trvalo dostupné zdroje. Stále je potrebné ďalšie úsilie o udržateľnejší prístup k hospodáreniu s vodami. Malo by zahŕňať silnejšie cenové stimuly na podporu efektívnejšieho využívania vody, lepšiu koordináciu a implementáciu politík v oblasti vody na všetkých úrovniach správy a zefektívnenie rozhodovacích postupov. Ďalej by to malo zahŕňať aj účinné vykonávanie smernice o čistení komunálnych odpadových vôd, rozšírenie opätovného využívania vody a investície do infraštruktúry s cieľom zvýšiť výkonnosť a odolnosť systému hospodárenia s vodami. Na tento účel je takisto kľúčové podporovať rozvoj riešení blízkych prírode vrátane obnovy riek a vodných útvarov.

- (30) Hoci Španielsko mobilizovalo značnú podporu na svoje úsilie o adaptáciu na zmenu klímy a jej zmiernenie, a to aj prostredníctvom fondov EÚ, sú potrebné ďalšie opatrenia a investície na zabezpečenie kritickej infraštruktúry, najmä železníc a ciest. Riešenie klimatických rizík si vyžaduje systematické preverovanie hlavných aktív spolu s vykonávaním modernizačných opatrení s vysokým vplyvom. Okrem zlepšenia infraštruktúry je nevyhnutné investovať do riešení blízkyh prírode vrátane udržateľných lesov a pôdy odolných voči zmene klímy. Tým by sa zvýšila aj sekvestrácia uhlíka prostredníctvom prevencie lesných požiarov, obnovy degradovaných lesov a ochrany ekosystémov bohatých na uhlík. Riešeniami blízkyh prírode by sa mala posilniť odolnosť voči extrémnym klimatickým javom prostredníctvom opatrení, ako je obnova mokradí na ochranu pred povodňami a obhospodarovanie pôdy s cieľom znížiť vplyv sucha.
- (31) Nebezpečenstvá súvisiace s klímou predstavujú pre španielske hospodárstvo a spoločnosť významné riziká. V rokoch 1980 až 2024 spôsobili extrémne poveternostné javy značné ľudské a hospodárske straty vo výške 119,6 miliardy EUR. Vzhľadom na zvyšujúcu sa frekvenciu a závažnosť týchto rizík je nevyhnutné dôkladné monitorovanie dlhodobej finančnej udržateľnosti španielskeho rámca financovania katastrof v záujme zvýšenia odolnosti, ktorá sa má dosiahnuť ďalším rozšírením zavádzania a využívania mechanizmov poistenia rizík dôsledkov zmeny klímy s cieľom posilniť finančnú pripravenosť na budúce otrasy.

- (32) Španielsko dosahuje pokrok pri zavádzaní obnoviteľných zdrojov energie a má jednu z najvyšších inštalovaných kapacít veternej a solárnej energie v EÚ, vďaka čomu je španielske hospodárstvo čoraz nezávislejšie vo vzťahu ku krízam cien energie. Na ďalšiu podporu integrácie obnoviteľných zdrojov energie do španielskeho energetického mixu je potrebný ďalší rozvoj sietí a riešení uskladňovania. Ďalší pokrok sa odráža v nedávno prijatom kráľovskom dekrete č. 7/2026 z 20. marca, ktorým sa zefektívňujú postupy udeľovania povolení a prístupu do sústavy pre projekty elektrifikácie a projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, čo zahŕňa aj uprednostňovanie pokročilých a strategických projektov. V prístupe do sústavy pretrvávajú problémy, najmä pokiaľ ide o uprednostňovanie životaschopných projektov. Plánujú sa napríklad ďalšie projekty na zvýšenie celkovej uskladňovacej kapacity. Španielsko musí prijať potrebné kroky na zlepšenie odolnosti a flexibility svojich elektrizačných sústav, a to aj preto, aby sa dostalo z „režimu posilnenej prevádzky“. Na zabezpečenie stability sústavy prevádzkovateľ prenosovej sústavy aktívne využíva plynové elektrárne na udržanie stability napätia, kým sa neuskutočnia ďalšie reformy a investície na posilnenie regulácie napätia. Krajina takisto potrebuje ďalšie investície na zvýšenie cezhraničného prepojenia elektrických sietí, ktoré v súčasnosti dosahuje 3,11 % a je stále oveľa nižšie ako cieľová hodnota do roku 2030, ktorá je 15 %. Pre dosiahnutie tohto cieľa má naďalej zásadný význam podpora angažovanosti a spolupráce dotknutých krajín. Zložité procesy udeľovania povolení pre priemyselné zariadenia a potreba dodatočných opatrení na strane dopytu môžu brániť investíciám do dekarbonizácie výrobnnej produkcie v krajine. Kľúčovým problémom sú aj naďalej vysoké emisie skleníkových plynov z cestnej dopravy, ktoré predstavujú takmer polovicu emisií Španielska podľa nariadenia o spoločnom úsilí. Ďalšie úsilie je potrebné aj na to, aby Španielsko dosiahlo svoje cieľové hodnoty v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030. Ďalšie investície by boli potrebné najmä na zlepšenie pomeru energetickej efektívnosti vo verejných a v súkromných budovách a zároveň na riešenie problému energetickej chudoby, ktorá postihuje 15,9 % celkovej populácie, čo je jedna z najvyšších hodnôt v EÚ, a ktorá sa týka najmä domácností ohrozených chudobou. Zaťaženie španielskych domácností nákladmi na energiu sa však v posledných rokoch znížilo. Emisie z budov sa v roku 2024 zvýšili o 2,6 % a predstavovali približne 19 % celkových emisií v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o spoločnom úsilí. To odráža pretrvávajúce problémy v oblasti energetickej hospodárnosti fondu budov a poukazuje na potrebu znížiť závislosť od vykurovania a chladenia založeného na fosílnych palivách.

- (33) Španielsky trh s bývaním je naďalej pod silným tlakom v dôsledku pretrvávajúcich úzkych miest v ponuke, najmä v oblastiach s vysokým dopytom. V kombinácii s rastúcim dopytom po bývaní to spôsobuje tlak na rast cien. Nedostatok bývania je najvýraznejší v mestských a metropolitných oblastiach, ako aj v pobrežných oblastiach s intenzívnym cestovným ruchom. Naliehavo potrebnú výstavbu nového bývania v súčasnosti obmedzuje viacero faktorov na strane ponuky vrátane obmedzenej dostupnosti stavebných pozemkov, pomalých administratívnych postupov a udeľovania povolení. Riešenie týchto prekážok výstavby pri súčasnom zachovaní environmentálnych cieľov môže pomôcť prekonať niektoré obmedzenia, ktoré spomalili výstavbu bývania. Okrem toho rastie počet bezdomovcov.
- (34) Španielsko má jeden z najmenších fondov sociálneho bývania v EÚ, ktorý predstavuje menej ako 2 % celkovej ponuky bývania v porovnaní s priemerom EÚ, ktorý je približne na úrovni 7 %. Tým sa zvyšuje tlak na trh s nájomným bývaním a prispieva to k rastu cien bývania. Okrem toho je existujúci fond sociálneho bývania nerovnomerne rozmiestnený po celej krajine a nezodpovedá potrebám území, kde je dopyt výraznejší. Vyludňovanie postihuje veľkú časť krajiny, pričom rast počtu obyvateľov sa sústreďuje najmä v pobrežných oblastiach a v okolí hlavného mesta. Riešenie značného deficitu sociálneho bývania rozšírením počtu sociálnych bytov, najmä v oblastiach, ktoré sú viac zasiahnuté obmedzeniami cenovej dostupnosti, je kľúčové pre podporu politiky sociálneho zabezpečenia a poskytovania cenovo dostupného bývania. Podpora sociálneho nájomného bývania je zároveň dôležitá na zabezpečenie flexibility v súvislosti s formou užívania bývania počas celého životného cyklu a prispôsobenie sa meniacim sa potrebám domácností. Okrem toho poskytuje priamy a včasný prístup k cenovo dostupným obydliam bez potreby dlhodobého záväzku, dodatočných vstupných nákladov a obmedzení oprávnenosti v porovnaní so systémami nákupu sociálneho bývania. Systém sociálneho bývania sa napokon stále vo veľkej miere spolieha na financovanie zo strany štátu. Zabezpečenie jeho dlhodobej udržateľnosti si vyžaduje aj vytvorenie predvídateľných mechanizmov financovania, napríklad prostredníctvom reinvestovania výnosov alebo systémov revolvingových fondov, ktoré prispievajú k zníženiu jeho závislosti od štátneho rozpočtu.

- (35) Chudoba detí v Španielsku zostáva významným problémom v kontexte celkovej vysokej úrovne chudoby a pretrvávajúcich vysokých príjmových nerovností. V roku 2024 bolo viac ako jedno zo štyroch detí v Španielsku ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, čím sa krajina zaradila medzi krajiny s najslabšími výsledkami v EÚ. Niektoré skupiny sú obzvlášť zraniteľné, najmä deti v domácnostiach s jedným rodičom alebo mnohopočetných domácnostiach, deti, ktorých rodičia majú nízku úroveň vzdelania, ako aj rómske deti a deti s migrantským pôvodom. Hoci nedávne opatrenia prispeli k určitému zlepšeniu, situácia odráža širšie nedostatky v systémoch sociálnej ochrany a dávok, a to aj pokiaľ ide o rozdelenie a efektívnosť sociálnych výdavkov v podmienkach obmedzených fiškálnych zdrojov. Sociálne transfery majú len obmedzenú schopnosť znižovať chudobu, najmä u detí. Napriek určitému pokroku v posledných rokoch pretrvávajú regionálne rozdiely v miere chudoby a vo vplyve sociálnych transferov, čo poukazuje na nerovnomerné pokrytie a prístup k dávkam a službám na rôznych územiach, najmä vo vidieckych oblastiach. Koordináciu medzi vnútroštátnymi a regionálnymi sociálnymi a zdravotnými službami a dávkami a službami zamestnanosti a zamestnaneckými dávkami naďalej obmedzujú roztrieštené právomoci, rozličné kritériá oprávnenosti a prekrývajúce sa nástroje. Ďalšou koordináciou by sa mohla zabezpečiť komplexnejšia a trvalejšia podpora. Využívanie národného systému minimálneho príjmu (Ingreso Mínimo Vital – IMV) a s ním súvisiaceho príplatku na dieťa (Complemento de Ayuda para la Infancia – CAPI) sa zvýšilo, ale ešte nedosahuje svoj potenciál, pričom značná časť oprávnených domácností stále nedostáva podporu z dôvodu administratívnej záťaže, zložitých postupov oprávnenosti a obmedzenej informovanosti. Vplyv tejto dávky by posilnilo ďalšie zvýšenie využívania a primeranosti, ako aj súvisiace aktivačné politiky a zlepšenie prispôsobivosti IMV zmenám v situácii domácností. Nedávne úpravy sa síce zamerali na posilnenie pracovných stimulov, ale ich účinnosť sa ešte len ukáže. Okrem toho by posilnenie možností sociálneho začlenenia systematickejším spájaním podpory príjmu s prispôsobenými sociálnymi službami ešte viac zlepšilo výsledky pre zraniteľné skupiny vrátane detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Takisto treba upraviť štruktúru verejných výdavkov tak, aby sa viac zamerali na politiky, ktoré podporujú deti a mládež, ako je vzdelávanie, prístup k bývaniu a zamestnanosť.

Riešenie všetkých týchto výziev si vyžaduje ďalšie zlepšenie efektívnosti, primeranosti a pokrytia sociálnej pomoci a zároveň zabezpečenie väčšej súdržnosti medzi peňažnými transfermi, materiálnou pomocou, aktivačnou podporou a daňovými výhodami, čo by prispelo k podpore vzostupnej sociálnej konvergenzie v súlade s analýzou krajín v druhej fáze, ktorú vykonali útvary Komisie na základe rámca sociálnej konvergenzie¹⁸.

- (36) Vzhľadom na kľúčovú úlohu ľudského kapitálu pri posilňovaní konkurencieschopnosti a strategickej autonómie Únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty prijali opatrenia na urýchlené riešenie štrukturálnych výziev súvisiacich s ľudským kapitálom v oblasti zručností, vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré bránia konkurencieschopnosti. K vykonávaniu odporúčania Rady týkajúceho sa ľudského kapitálu v Únii môžu prispieť aj odporúčania na rok 2026 adresované Španielsku.

¹⁸ [SWD\(2026\)122 5 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework](#) (Analýza sociálnej konvergenzie jednotlivých krajín v druhej fáze, vychádzajúca z rámca sociálnej konvergenzie), 2026.

- (37) Hoci sa systém odborného vzdelávania a prípravy (OVP) naďalej rozvíja a počet zapísaných študentov sa na všetkých úrovniach zvýšil, pretrváva nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, ktorý vyplýva zo štrukturálneho nesúladu medzi OVP a vysokoškolským vzdelávaním na jednej strane a potrebami trhu práce na strane druhej. Nedostatok absolventov sekundárneho vzdelávania v dôsledku nízkeho počtu študentov odborného vzdelávania a prípravy na strednej úrovni, najmä v oblastiach STEM, sa spája s nedostatkom zručností v niektorých technických odvetviach, ako je stavebníctvo a výroba. Účasť na odbornom vzdelávaní a príprave (OVP) je v jednotlivých regiónoch takisto veľmi nerovnomerná. Napriek tomu, že celé OVP je od nedávnej reformy systému formálne duálne, úplné zavedenie duálneho OVP je stále neúplné a v jednotlivých regiónoch sa líši v závislosti od ich hospodárskych štruktúr a zapojenia podnikov. V oblasti vysokoškolského vzdelávania vykazuje Španielsko vysokú úroveň dosiahnutého terciárneho vzdelania, ale v oblastiach s vysokým dopytom, ako sú IKT, inžinierstvo a zdravotníctvo, pretrváva nedostatok pracovníkov. Hoci absolventi programov odborného vzdelávania a prípravy a vysokoškolského vzdelávania v odboroch STEM dosahujú dobré výsledky v oblasti zamestnanosti, čo svedčí o vysokom dopyte po týchto špecializáciách, nízka miera účasti, rodová nerovnováha a miera predčasného ukončenia štúdia v programoch STEM môžu obmedziť schopnosť Španielska podporovať inovácie a realizovať zelenú a digitálnu transformáciu. Účasť na vzdelávaní dospelých navyše zostáva nízka a nerovnomerná, čím sa obmedzujú možnosti rekvalifikácie a prehľbujú sa pôvodné znevýhodnenia.
- (38) Španielsko dosiahlo výrazný pokrok v znižovaní počtu osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (ELET), ale ich miera zostáva vysoká. Hoci sa tento počet v posledných rokoch znížil, stále je výrazne nad priemerom EÚ aj nad cieľom EÚ do roku 2030. Regionálne rozdiely pretrvávajú a predčasné ukončenie školskej dochádzky sa sústreďuje najmä medzi zraniteľnými skupinami. U mladých ľudí narodených v zahraničí je takmer trikrát vyššia pravdepodobnosť, že predčasne ukončia vzdelávanie, ako u ich rovesníkov narodených v Španielsku, rómska mládež má výrazne nižšiu úroveň dosiahnutého vyššieho stredného vzdelania ako všeobecná populácia a mladí ľudia so zdravotným postihnutím sú neúmerne zasiahnutí. Pretrvávajú aj rodové rozdiely, pričom miery sú vyššie u mužov ako u žien. Od roku 2012 sa postupne zvyšovali nedostatočné výsledky v základných zručnostiach, čím sa zväčšoval rozdiel medzi výsledkami Španielska a cieľom EÚ znížiť do roku 2030 podiel žiakov so slabými výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách pod 15 %. Aj regionálne rozdiely v základných zručnostiach sú naďalej výrazné, pričom niektoré regióny dlhodobo vykazujú nižšie skóre, ako je národný priemer.

- (39) Napriek relatívne dobrým výsledkom v oblasti zdravia pretrvávajú v Španielsku problémy v prístupe k zdravotnej starostlivosti a službám dlhodobej starostlivosti, čo negatívne ovplyvňuje zdravie obyvateľstva, sociálnu spravodlivosť a produktivitu. Zvýšenie kapacít primárnej zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti je nevyhnutné na zlepšenie prístupu a zabezpečenie primeranosti, keďže starnutie obyvateľstva zvyšuje dopyt po týchto službách. Hoci cieľom akčného plánu primárnej zdravotnej starostlivosti a komunitnej starostlivosti na roky 2025 – 2027 je rozšíriť kapacity primárnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom realizácie aktualizovaného spoločného portfólia služieb a zároveň znížiť nedostatok pracovnej sily a nedávno sa uskutočnili reformy zamerané na deinštitucionalizáciu dlhodobej starostlivosti, stále je potrebné ďalšie úsilie na zníženie nedostatku pracovnej sily, regionálnych rozdielov a čakacích lehôt a na riešenie pretrvávajúcich investičných medzier.
- (40) Španielsko čelí významným výzvam týkajúcim sa pracovnej sily v oblasti zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti. Patrí k nim veková štruktúra, nerovnomerné rozdelenie odborníkov a predpokladaný nedostatok všeobecných lekárov, zdravotných sestier a iných špecialistov. Pracovné podmienky sú takisto naďalej náročné, čo znižuje kvalitu a atraktivnosť pracovných miest. V záujme riešenia týchto nerovnováh by Španielsko mohlo prijať opatrenia na zlepšenie nábora a udržania talentov a zlepšenie pracovných podmienok, a to aj prostredníctvom vyváženej odbornej prípravy, rozšírenia nových profesijných úloh, a to aj pre zdravotné sestry, väčšej flexibility, digitalizácie, rodovej vyváženosti, zníženia neformálnej práce v profesiách v oblasti starostlivosti a revízie systému pracovných zmien. Významnou výzvou zostávajú aj regionálne rozdiely v prístupe a kvalite služieb, ktoré ešte zhoršuje nedostatok pracovníkov. Reforma primárnej zdravotnej starostlivosti a jej regionálny vplyv si vyžadujú ďalšie posúdenie, keďže integrácia starostlivosti prebieha v jednotlivých regiónoch rôzne. Španielsko by malo prijať modely najlepších postupov, zaviesť vhodné monitorovanie a používať regionálne ukazovatele. Služby by rovnako profitovali z lepšej koordinácie na národnej a regionálnej úrovni a medzi jednotlivými službami (v oblasti zdravotníctva, sociálnych vecí, zamestnanosti a vzdelávania). Prístup k službám ďalej sťažuje predlžovanie čakacích lehôt. Španielsko v roku 2024 zriadilo pracovnú skupinu pre čakacie listiny, ktorá má spojiť riadenie a údaje v rámci autonómnych spoločenstiev, ale na riešenie týchto nedostatkov sú potrebné ďalšie opatrenia prostredníctvom cieleného personálneho zabezpečenia, digitálneho triedenia a harmonizácie riadenia čakacích listín.

- (41) Hoci španielsky systém zdravotnej starostlivosti dosahuje vo všeobecnosti dobré výsledky v oblasti zdravia pri relatívne nízkych nákladoch, predpokladá sa, že výdavky na zdravotnú starostlivosť sa v nasledujúcich desaťročiach výrazne zvýšia, pretože demografické zmeny spôsobujú rastúci tlak na verejné financie. V záujme zabezpečenia udržateľnosti a súčasného zachovania primeranosti služieb by sa opatrenia mohli zamerať na maximalizáciu existujúcich zdrojov prostredníctvom zvýšenia efektívnosti. V službách dlhodobej starostlivosti by sa to dalo dosiahnuť lepším pridelovaním zdrojov, ako aj lepším posudzovaním stupňov odkázanosti a súvisiacej starostlivosti o prijímateľov. Okrem toho by sa úsilie mohlo zamerať na ďalšiu deinštitucionalizáciu a komunitnú starostlivosť. K efektívnejším systémom by prispela aj lepšia koordinácia dlhodobej starostlivosti so službami zdravotnej starostlivosti. Pokiaľ ide o primárnu zdravotnú starostlivosť, investície do interoperabilnej digitalizácie, telemedicíny a prevencie by viedli k efektívnejšiemu poskytovaniu služieb. V rámci preskúmania výdavkov na roky 2018 – 2020 navrhla inštitúcia AIREF opatrenia na posilnenie efektívnosti v oblasti výdavkov na lieky a nemocnice, ktoré by viedli ku konkrétnym možnostiam úspor. Španielsko má priestor na zlepšenie miery prijímania generických liekov a biologicky podobných liekov v niektorých terapeutických kategóriách. Efektívnosť by sa mohla zvýšiť aj riešením nerovnomernosti a zlepšením hodnotenia v oblasti výdavkov na lieky, ako aj odstránením neodôvodnených regionálnych rozdielov v nákladoch na lekárske zákroky a predpisy. V tomto ohľade by Španielsku prospelo, keby implementovalo odporúčania inštitúcie AIREF na zvýšenie efektívnosti výdavkov posilneným monitorovaním daňových výdavkov s cieľom vytvoriť potrebný fiškálny priestor na riešenie rastúcich tlakov na výdavky na zdravotnú starostlivosť.

- (42) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Španielska odporúčanie č. 1 pomáha pri vykonávaní prvého, druhého a tretieho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie č. 2 pomáha pri vykonávaní štvrtého odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie č. 3 pomáha pri vykonávaní siedmeho, ôsmeho a deviateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie č. 4 pomáha pri vykonávaní siedmeho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie č. 5 pomáha pri vykonávaní piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny a odporúčanie č. 6 pomáha pri vykonávaní druhého a piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Španielsko v rokoch 2026 a 2027 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby boli čisté výdavky v súlade s maximálnymi mierami rastu odporúčanými Radou 21. januára 2025 vzhľadom na odchýlku vo vzťahu k odporúčanej trajektórii vývoja čistých výdavkov, ktorú Komisia predpokladá na rok 2026, a zároveň využiť flexibilitu podľa národnej únikovej doložky, ktorú aktivovala Rada. Posilniť celkové výdavky na obranu a bezpečnosť a pripravenosť a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby a efektívnosť výdavkov, ako aj postupnú úpravu rozpočtu s cieľom udržiavať výdavky na obranu na štrukturálne vyššej úrovni. Zabezpečiť, aby opatrenia prijaté na zmiernenie vplyvu zvýšenia cien energií boli dočasné, zamerané na ochranu zraniteľných domácností alebo na riešenie potrieb energeticky náročných podnikov, aby sa zachovali stimuly na úspory energie a aby sa zabezpečilo, že ich fiškálne náklady budú zlučiteľné so záväzkami vyplývajúcimi z fiškálneho rámca EÚ. Nadalej vykonávať súbor reforiem a investícií, ktoré tvoria základ predĺženého obdobia úprav, ako to odporučila Rada 21. januára 2025. Posilniť fiškálnu udržateľnosť, a to najmä obmedzením daňových výdavkov, a zároveň chrániť rast a podporovať domácnosti s nízkymi príjmami. Zvýšiť efektívnosť výdavkov lepším monitorovaním daňových výdavkov a vykonávaním preskúmaní výdavkov na národnej a regionálnej úrovni.
2. Zabezpečiť kontinuitu reforiem a investícií realizovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Urýchliť úsilie o vykonávanie programov politiky súdržnosti, vo vhodných prípadoch na základe prerozdelenia prostriedkov na strategické priority a flexibility, ktoré sa dohodli v kontexte strednodobého preskúmania rámca politiky súdržnosti.

3. Podporiť produktivitu a inovácie znížením administratívnej záťaže a regulačnej roztrieštenosti medzi regiónmi vrátane odstránenia prekážok v maloobchode a voľnom pohybe tovaru. Zlepšiť výkonnosť justičného systému zabezpečením primeraného personálneho obsadenia, harmonizovanej digitalizácie a úplnej interoperability medzi regiónmi. Uľahčiť inováciu, rozširovanie a rast podnikov so zameraním na odvetvia s vysokou pridanou hodnotou, a to okrem iného podporou stabilných investícií do výskumu a inovácií, posilňovaním spolupráce medzi priemyslom a akademickou obcou a zlepšovaním prístupu k financovaniu, najmä k rizikovému kapitálu.
4. Zintenzívniť koordináciu odolnosti voči zmene klímy na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Zlepšiť hospodárenie s vodami a správu vodných tokov a rozšíriť recykláciu komunálnych odpadových vôd. Adaptovať kritickú infraštruktúru vrátane železníc a ciest na zmenu klímy a podporovať riešenia blízke prírode na zmiernenie súvisiacich rizík. Investovať do uskladňovania energie, prenosu a distribúcie elektrickej energie a do cezhraničných prepojení elektrických sietí. Podporovať dekarbonizáciu priemyslu, budov a elektrifikáciu dopravy.
5. Rozšíriť bytový fond, a to aj revíziou regulačného rámca, zefektívnením procesov udeľovania povolení, uľahčením dostupnosti pozemkov a zmenami účelu nedostatočne využívaného fondu budov. Zvýšiť ponuku cenovo dostupného a sociálneho bývania, pričom sa uprednostnia možnosti nájomného bývania lepšie zosúladené s územnými a regionálnymi potrebami a založené na udržateľných systémoch financovania, ktoré sú menej závislé od štátneho financovania.

6. Riešiť chudobu detí, a to aj vyvážením sociálnych výdavkov medzi generáciami a zlepšením pokrytia a primeranosti sociálnych transferov a sociálnej pomoci a ich prepojenia s aktiváciou, čím sa ďalej znížia príjmové nerovnosti. Znížiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami ďalším posilnením duálneho odborného vzdelávania a prípravy, relevantnosti vysokoškolského vzdelávania pre trh práce a vzdelávania dospelých so zameraním na STEM. Zlepšiť základné zručnosti a riešiť problém predčasného ukončenia školskej dochádzky. Zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti zvýšením kapacít primárnej zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti, riešením nedostatku pracovnej sily a skrátením čakacích lehôt. Riešiť regionálne rozdiely v prístupe k príležitostiam a službám, najmä v oblastiach, ktoré čelia rýchlemu vyludňovaniu, a zároveň zvyšovať efektívnosť, ktorá vytvára fiškálny priestor na riešenie rastúcich tlakov na výdavky.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedníčka
